ANY II. PALAMÓS, NOVEMBRE DE 1915. NÚM. 24.

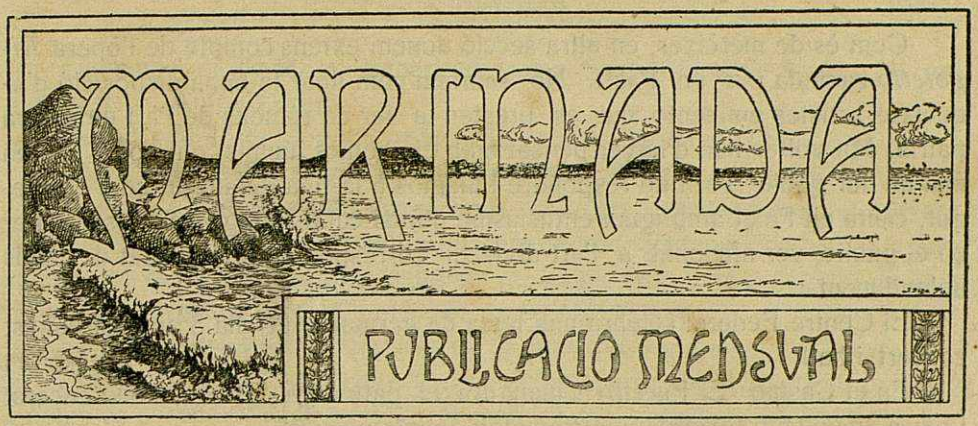

SUMARI:

CRÒNICA LOCAL.—TRESCANT PELS CIMS: *Ll. Barceló i Bou.*— L'ELEGÍA DEL TAPER: *Miquel Roger i Crosa.* — LA MOÇA DE PLATJA FANTASIEJA: *Joan Draper.*— EL SURO I LA SEVA APLICACIÓ PER A TAPAR EL VI ESCUMÓS: *J. Salleron,* traducció de *Miquel Vingut.*—MESTRES I AMICS: *Ramón E. Bassegoda.*— SOCIETAT «SALVAMENTO DE NÁUFRAGOS»: *Fèlix Ribera i Cabruja.*— DE L' ESTRANGER. — LLIBRES. — DE TEATRE. — MUSICALS.— SPORT.— PUBLICACIONS REBUDES.— MOVIMENT DEL PORT.—OPERACIONS DE LA CAIXA D'ESTALVIS.—ESTACIÓ PLUVIOMÉTRICA.—REGISTRE CIVIL.

Crònica local

Com que a muntanya hi ha verola, tothom pensa amb vacunar-se. Dicta el senyor batlle la bona ordre de que serán vacunats de franc en el Dispensari tots els qui ho solicitin. 150 persones hi compareixen. Afortunadament la sanitat de Palamós ès, avui dia, excel·lent; en el Registre civil del mès de Septembre sols figura una defunció. En el present hem de registrar, anc que no sigui de nostra vila, la de mossèn Pere Palomeras, rector de St. Joan de Palamós. Persona docta i amabilíssima era de tothom estimada. Dos dies després, mor també na Joana Danés, col·laboradora del Patronat de l'Hospital. Deu els hagi acollit al cel.

Policíes i carrabiners són moguts per la llegendaria nova, publicada en el periòdic *La Trinchera* de que en la platja de la Fosca hi havía hagut un gran desembarc d'armes en preparació d'una revolta lerrouxista. Podem adverar a veu plena que a la Fosca no més hi han hagut bons àpats.

Servei d'Arxiu Municipal de Palamós

Com ès de merèixer, en altra secció donem extens compte de l'òpera *Rigoletto* cantada per en Palet. No sabríem com lloar la bona disposició d'aqueixos artistes eminents qui es presten a fer de romeus de l'art en nostra patria. Mil voltes han d'haver pensat amb els homes humils qui no es mouen mai de llur poble. Tot i no respondre Palamós a la fina galanesa, com era degut, canta en Palet amb igual entusiasme que si cantés en grans coliseus. Per ço el públic, ver aficionat a l'art diví, hi correspòn amb un desfet de càlids aplaudiments.

El Centre Federal celebra una festa de germanor el dia 3 amb sardanes, concert i ball.

En el Casino «El Puerto» s'inaugura el patinatge. El sòl ès ben encerat i per a amenitzar l'exercici un gramofon exhala musica.

Musica i de la bona fan en Sagols i en Ferrer a Caldas en l'establiment del Vichy Català, guanyant-se la consideració de la selecta colonia.

Tal com anunciàvem, la Companyía del Tramvía expendeix bitllets d'anada i tornada. Amb tal motiu, els bitllets ordinaris sofreixen un petit aument. La dita Companyía reprèn les obres a Celrà.

En el troç d'escollera comercial on no atraquen les embarcacions, hi ha, de poc, un antpit qui farà molt de servei als enamorats del mar.

La llargada de les vetlles empeny la multitut al cinematògraf, on se presenten atraccions, altra volta. Un bon quartet acompleix traçudament la feina ingrata i aspre d'acompanyar la tropa d'artistes heterogenis.

En la festa de Nostra Senyora del Pilar els guardia-civils enarboren bandera en el quarter i van, en corporació, a oir missa.

Hi ha en aquell jorn una manifestació de dol, on dominen joventut i músics de Palamós : ès l'enterrament d'en Josep Batlle, jove músic. (A. C. S.) Al propi temps, se propaga la nova de que sota el Padró, en el mar, hi ha el cadavre d'un inconegut, forjant-se, acte seguit, mil supòsits, fins alguns relacionats amb la guerra, resultant, al cap i a la fí, que ès el cadavre d'un vell palamosí. (A. C. S.)

El dia reglamentari, festivitat de Santa Teresa, comencen a pescar les barques de bou. Parlen, els pescadors, d'una pesquera de sardina a Tossa valorada en més de mil duros. De Tossa també parlem per motiu d'unes troballes arqueològiques importants.

Es digne d'admiració un quadre de suro del distingit artista en Modest Roca, exposat a la botiga d'en Casamiquela.

Falla l'aiga de la mina vella.

S'omple el Casino «El Puerto» per a sentir el notable violinista en Bonaventura Daró.

Arriba un francès comprador de taps.

L'Orfeó «Aucellada» va a la questa de protecció econòmica per tal de realitzar els seus projectes.

Servei d'Arxiu Municipal de Palamós

Comença, el dia 20, el quinari adreçat al Sagrat Cor de Jesús. Hi predica el R. P. Antòn Dedeu.

Després de forta ploguda, reapareix l'aiga de la mina vella.

Les desgracies de la guerra fan devallar en Werner, violinista estranger.

Anys feia que no s'eren vistos tants de bolets a plaça com en el present. S'animen desseguida els cercadors, escampant-se, a grans volades, pels bells encontorns de la vila. Són tan estimats els bolets en nostre país, que un hom se fa creus en saber que en molts països no se'n fa cas.

Fa de bon estar en espectacles on la gent hi formigueja. En la funció de la «Agrupació Lírica», el Teatre Carmen ès atapait i animadíssim. L'èxit dels artistes ès sorollós. A la sortida, els matiners no amostren el contentament de tota la vetllada, i les dames ganyotegen displicents de no sentir l'essencia amb que es perfumaren.

Concert i ball de gardenies ofereix el «Centre Econòmic». En el concert toca el reputat violinista n'Alfred Sagols.

En varies cases del carrer Major se sent, de nits, una fressa estranya.

El Consistori Municipal fa els presupostos. Improbiosa ès estada la labor del senyor batlle, n'Emili Pagès, per a resoldre les dificultats econòmiques aportades per la crisi. Digne ès de notar que si el consum de la carn ha baixat, no ha baixat, gens ni mica, el consum del vi.

Calma xitxa en el mar d'eleccions. Apart de la labor interna dels comitès i directors polítics, no se'n remarca el més petit senyal. Podría esser que en algún districte ni menys hi hagués lluita.

Trescant pels cims

La tarde ha sigut bona: trescant per l'alta serra
he fet fragant collita d'aromes de la terra ;
l'olor de les gatoses, frigola i romaní,
tal com fan les abelles, me l'he emportada amb mi.
I se m'ha entrat pels ulls l'exuberant florida ;
i he respirat, a pler, l'olor de terra humida
que s'alça vaporosa dels boscos i dels prats
després que, fecondanta, la pluja els ha regats.
El sól, com un infant ajogaçat, hi reia ;
les gotes de rosada que amb son besar desfeia
jo les he vist al fondre-s brillar un curt instant,
talment com foc-follets que neixen i se'n van.
La pau de les boscuries a respirar convida
mentre als pulmons se n'entra, a doll potent, la vida,

Servei d'Arxiu Municipal de Palamós

deixant els ulls de tanta riquesa enlluernats ;

. . . . . .

A la mateixa tarde en viles i ciutats,
jo sé d'uns llocs curulls de fum i pestilencia
aon s'apilonava l'estulta concurrencia-
qui bevent, qui jugant,
la magre setmanada malgastant.

LL. BARCELÓ I BOU.

L'elegía del taper

(Continuació).

VII

La transformació radical, ineluctable, de l'industria va capgirar la llar del gran taper. La delicadesa de les fembres s'era mudada en fortitut, i, en canvi, els braços ferris del cabdill, fins llavors habituats a arborar-se vencedors i encara plens de vigoría, queien desmaiats com les ales d'una au lligada.

Per la golosía de vestir-se amb lluiment, na Rita seguí la via de sa mare i de sa germana: anà, alegroia, a la fàbrica, perqué en l'estol de joventut que hi treballava, fins hi havíen elegancies vistoses, objecte de molts miradors.

A toc d'oració, quan tot el poble obrer se despertava, en Felip, del llit estant, veia l'agitació de sa muller i percebía el trapeig frissós de les noies per a enllestir a temps. L'hereu, més ràpid, solía eixir desseguida; les tendres noies s'empassaven un got de llet amb poques encanyonades, ara els faltava el mocador, ara l'ombrel·la, barmulava nerviosa na Mari-Agna, i molts dies a corregudes, i sempre a pas lleuger, anaven a la fàbrica. Quan les sirenes esqueixaven l'aire de llur auc trist i perllongat, en Felip plorava. Ell havía de guardar la casa i vetllar el foc de la cuina. Com un rendista podía dormir i vagar tant com el seu cor plagués. Ço que a molts apareix com l'ideal suprem i com la delectació més cobejada, recremava la sang del malestruc. Amb braó per a laborar, havía de veure's subjugat a les tasques femenils.

Tots els fets se conjuraven per a enfonzar l'ofici qui enaltía Catalunya. En Felip plorava i ben amargament, per ço com la mort del seu art era voltada i dissimulada per les columnes d'avenç. Tot el poble reia a pler, amb la ratxa de treball. Fembres i nins podíen gastar, i sens retenció ni mirament gastaven, en vestits, en lleminadures, acudint, sens falla, al espectacle cinematogràfic i a totes les festes de que haguessin cobejança. Si ningú no pensava amb l'avenir, de tan planer i important que era el benefici, qui havía de pensar amb el pobre taper, relegat, subjugat, sense recursos ni consol?

Servei d'Arxiu Municipal de Palamós

L'únic consol per a en Felip arribà amb una carta de son íntim amic Falet.

«Amic Romada: Si, com per noves que a mi arriben, pateixes a Palamós, vina a França on trobaràs el teu antic company de joventut fet un senyor de berret fort i armilla dringadora. Som *chef de cave* i tinc moltes comissions per a anar granat i moltes coneixences de gran valor per a la fàbrica que penso muntar a Palamós. Després de tants anys d'ausencia enyoro sa badía i la platja de sa Fosca. Si necessites diners no tens més que dir-m'ho; si necessites feina vina a França. Veritat que aquí tampoc ès lo que era, perqué el tap de màquina domina; però tu sempre trobaràs un lloc d'honor i la satisfacció de fer campanya pel tap de mà, l'orgull de defensar l'ofici.»

El primer impuls fou de volar vers el país on trobaría honor i utilitat, però la força qui el tenía aferrat a la terra com una vella alzina, li tallà seca i tristament l'inclinació.

—Si mai no'm som mogut d'aquí, on tinc d'anar a córrer món quan ja es cabeis me blanquegen?

En obrir-se el solc de tràgiques dolors, tota la familia s'apiadà del cabdill, arribant a l'exageració del respecte; però la rebequería del taper en no cercar el benefici que trobaría, tal vegada, en terra estrangera i, de segur, en el mateix poble abdicant l'orgull de l'ofici, promogué i asprejà altercats de forta ressonancia.

—Et queixes que has de remenar es fogons, deia na Mari-Agna. Perqué no hi vas a França? Ves-hi tantsols una anyada i vindràs amb un parei de cent duros. Que vôs que no faci en Falet per tu?

—M'estimo més morir-me de fam en el poble.

—I perqué no fas, dôs, lo que els atres? Si no fan taps, trien o carren.

—O de camàlic com n'Esteva Pou que està garbellant tot el dia. Jo, es millor taper, vôs que vagi a garbellar com un bastaix o un infeliç? Per qui m'has pres?

Després de remenar els fogons, el pobre home feia taps. La fressa ritmada del ganivet en enseuar i encaixar, semblava exigir una de les cançons qui omplíen de joia les botigues desaparegudes. Sols rebía la visita d'en Jaume Presas, convertit en pescador i ben resignat.

—No sofreixis, responía sempre aquest a l'exaltament de son company. Hem d'acceptar ses coses tal com són. Nosatros, víctimes des progrés o de lo que sigui, som iguals a rics senyors que tornen pobres.

—Es molt pitjor! Nosatros aguantàvem sa familia amb es nostro trebai, i fins podíem fer-la lluir. I que m'agradava poguer dir: es meus braços han pujat tota aquesta familia que rumbeja, que sab fer puntes, que sab fer vestits, que fineja com es senyors més fins. I ara veure-ho tot al inrevés! Tots ells mantenint-me com si jo fos un negat, a qui sols obliguen remenar l'olla

Servei d'Arxiu Municipal de Palamós

per' guanyar ses besses. Es horrorós, Jaume! Jo que amb aquets dits guanyava tot lo que volía !

La resignació d'en Presas no era prou forta per a contenir les llàgrimes.

—Mal com no 's reventa tot!, prosseguía en Felip. Ja no mos queda altre recurs que plorar, si volem esplaiar-mos. El poble se 'n riu de les grandeses que foren. El poble trebaia com si fos una roda d'aqueixa maquinaria infernal. En morint nosatros, mor l'independencia. Qui havía de somiar que ses dònes, a milers, se resignessin a callar dues i tres hores seguides? En es nostro temps podíen algunes trebaiar a esclata mort i fins fumar-se per' ajudar a bullir, però...

Després de la blasfemia llençada amb un crit, el taper continuà:

—...Si volíen parlar i cantar ho feien a tot' hora, i, sobretot, teníen temps sobrat de remenar es fogons.

Per tal d'orejar l'esperit sofrent, en Presas solía menar-lo a pesquera. També en la mar sagnava la ferida: a la vista de l'escollera de contenció, sempre deia en Romada:

—Qué en treiem des port nou? Jo que em pensava que sería una defensa!

En sa dissort, la devallada fou ràpida i trontolladora. Romput el ceptre autoritari, ell mateix, per la dignitat de que feia gala, va acabar de cop i per sempre, amb el tiberi del sant dilluns, i no pogué rebel·lar-se ni sols contradir la resolució de na Mari-Agna, de tancar les portes de la llar a *La Campana de Gracia*.

Contrapesant el cúmul de feridores contrarietats, esdevingué, a l'impensada, una compensació fugaç, però molt satisfactoria. En Claudi, l'antic amo, entrà, un jorn, a casa d'en Romada.

—Felip, una casa molt important m'encarrega la fabricació de taps de primera per' una exposició. Han d'esser taps de mà i fets de la xeixa del suro.

En Felip va disfrutar. Tots els veïns entraven a veure els taps llustrosos, sens màcula. Els ulls, meravellats, anaven del paner curull de la mercadería sedosa, al taulell on l'artista faiçonava, enorgullit, com en el temps de sa jovenesa.

Jorns de somni li semblaren al taper aquells en que guanyà la lloança popular i un bon benefici. Després, esmaperdut, com dins un laberint, no sabía quins taps faiçonar que tinguessin fàcil venda. A seguit d'un escalonat de sacrificis, hagué de recaure, sens remei, com vell o inepte, a fer caps i puntes en el tinar.

Se li accentuà l'expressió feréstega de l'hom qui s'oposa tercament a la realitat. Qui recordava la seva polidesa i elegancia, s'escruixía de veure'l brut, espitregat, amb espardenyes esfutrassades. En veritat, se retirava llavors amb son parent Tià, l'ubriac incorretgible.

Na Mari-Agna curava de redreçar la deixadesa de son amat. Li regalà un vestit nou i el feia seguir a les sessions de cinematògraf.

Servei d'Arxiu Municipal de Palamós

Un jorn, va llevar-se el taper determinat a acomplir l'idea qui, de temps, el venía punxant. Posà en el taulell l'estoix i l'enseuador embolicats amb un troç de canamà; va carregar-se el taulell i amb la mà dreta aguantava la cadira on havía segut tota sa vida.

Corvat sota el gran pès, pujà la muntanya de Castell. Pantejava més d'emoció que de fadiga. En el cim del turó, esplèndida atalaia, va descarregar els entriquells, i, sens mirar el cel lluminós ni sentir la fressa dels obrers del moll qui esqueixaven la muntanya, el gran taper, a guisa d'heroi vençut qui es desfà d'antics trofeus, va llençar al mar les eines i arreus de l'ofici.

MIQUEL ROGER I CROSA.

(Acabarà).

La moça de platja fantasieja

Del llibre AURES DE LLEVANT

Les barques, qui sortíen al tard, són tan enfora,
que ni se'n veu el rastre. Asseguda a la vora
del mar, guaita la moça, mig encantada enllà
com resseguint l'estela que feren al passar.
La platja ès en silenci i ès trista i ès deserta.
De dalt del cel devalla aquella llum incerta
de les estrelles. Bleixa molt lleu el mar dormit
i són ombres fantàstiques les naus qui no han eixit.
Al límit de les dues blavors, sobtada, apunta
una ignia pinzellada : ès la lluna qui munta
molt solemnialment ; se torna un disc immens
com una hostia cruenta ; un núvol, fum d'encens,
es para al seu davant i fa l'hora sagrada.
Cap-cota la Natura, l'adora extasiada.
Després, en tant que eleva's, se va tornant d'argent
i marca sobre el mar un gran camí lluent,
qui mena a regions de dòna Fantasía.
La moça de la platja, somía que somía,
s'hi posa a caminar. I li sembla que ella ès
regina omnipotent del mar, qui jau sotmès
davall del seu esguard. En endavant, des d'ara,
el temporal, qui els cors i els ulls de plor amara,
no s'alçarà ja més ; serà tan abundant
la pesca que les xarxes de peix esclataràn,

Servei d'Arxiu Municipal de Palamós

als mariners ofrint el pa sense fadiga.
Tota la gent llavors del mar voldra sê amiga
i ella rebrà per paga acatament i honors...
Aixís la Fantasía dibuixa amb bells colors
el somni de la moça. Més ai ! que, quan sa roba
esguarda, tan indigna, tan mísera la troba,
que apar, per un moment, que se li fon l'encís.
Sort que a l'instant, florint-li als llavis un somrís,
com flam eixint de cendres, que encara dura explica.
Després la moça es va treient de mica en mica
aquella roba fins deixar tot el cos nu
i el bell desig als ulls tan fortament li llu
que el seu esguard ès com el d'una il·luminada.
Aixís al mar arriba. Llavors, transfigurada,
hi enfonza el cos i fa son desig triomfal
cobrint-se de la lluna amb el mantell reial.

JOAN DRAPER.

El suro i la seva aplicació per a tapar el vi escumós.

(Continuació).

Del millorament dels taps.

D'aquest llarg estudi de la constitució del suro, podem deduir-ne una conseqüencia certa: ès que el millorament dels taps de suro dolents ès molt difícil, per no dir impossible. En efecte, com sería possible l'incorporar en el suro, el fer penetrar en l'interior d'aquest teixit celular impermeable i impenetrable els principis resinosos que li manquen? Es inútil el pensar-hi, car totes les temptatives que s'han fet en aquest sentit han fracassat.

Es per això que s'ha provat inútilment d'untar els taps d'una capa de gelatina devinguda impermeable per mitjà de l'alum; en efecte, aquesta capa superficial, no penetrant dintre del cos del suro, ès molt aviat destruida.

S'ha empastissat el tap d'una capa prima de cauxú disolt dintre d'un hidrocarbur: però, si d'aquesta manera el suro ès impermeabilitzat exteriorment, resulta, aleshores, que deixa d'estar en contacte directe amb el vi; l'humitat no el fa inflar ni el fa remollir; se torna dur, perd la seva elasticitat i devé *cheville*.

S'ha buscat la manera de fer tornar el suro insoluble i inalterable submergint-lo en un bany de cera o parafina fosa; aquestes materies, foses pel calor,

Servei d'Arxiu Municipal de Palamós

penetren per endòsmossis dins les celdes i les omplen, però quan el tap ès fret, la cera s'endureix, i el suro, privat de tota elasticitat, esdevé dur com la fusta.

Sols faig esmena dels procediments que per llur aparença de raó mereixen esser experimentats; però, quants projectes, quantes patents d'invenció han nascut ja morts!

De la provatura dels taps.

Si el millorament dels taps dolents ès irrealitzable, ès possible, al menys, reconèixer els bons dels dolents? Pot distingir-se d'una manera certa, i per una simple i pràctica operació, quins són els suros bastant resinosos per a poder resistir la pressió del vi escumós? Quins són els taps que faràn un bonic bolet i que no deixaràn pas escapar el vi? En fí, ès possible evitar les *recouleuses?* Aquesta vegada puc respondre afirmativament i espero que aquesta afirmació no serà pas contradita, car ès basada sobre una llarga experiencia. Però ès necessari buscar aquest mitjà fòra de les observacions fetes fins a avui dia pels tapers espanyols. A Espanya, ès admès que els taps dolents poden reconèixer-s per mitjà d'un simple examen: les petites taques negres, grosses com caps d'agulla, que es veuen a voltes a la superficie del suro, són la senyal d'una mala qualitat. Aquestes taques negres són formades per partícules ferruginoses que, transportades per la sava, se combinen amb el taní del suro i donen neixement a marques de tanat de ferro. Aquestes taques se troben igualment sobre els taps bons que sobre els taps dolents, i fòra de provar, per endavant, que els terrers ferroginosos produeixen mals suros, me sembla impossible l'admetre, *a priori,* que els taps que contenen sals de ferro són de dolenta qualitat. Busquem, doncs, un procediment més eficaç.

Un intel·ligent negociant xampanyès, M. Bouché, de Mareuil-sur-Marne, antigament havía constatat que els taps que estaven submergits durant molt de temps dins l'aiga se cobríen, a la llarga, de taques brunes iguals a aquelles qui caracteritzen els taps de les *recouleuses* i, per analogía, va provar els taps que gastava pel seu negoci submergint-los durant quinze dies o un mès dins de botes plenes d'aiga. Tots els taps que sortíen tacats d'aquesta prova eren separats i sols eren emprats els blancs i immaculats. Aquesta sensata verificació era racional: baix la llarga acció de l'humitat la suberina se reblaneix, i, si no ès pas prou resinosa, les celdes que constitueixen la capa exterior del tap, comprimides per la pressió de l'aiga que les rodeja, se reventen; una mica d'aiga penetra dins del suro i els jaspía.

Els tapers champanyesos profitaren desseguida aquest procediment i durant llargs anys, els taps eren passats pel bany; allà, els taps se pudríen durant setmanes dintre de l'aigua estancada, els taps que eren reconeguts de bona qualitat agafaven molt aviat l'horrible *gust de tap*, més desastrós encara que la mateixa *recouleuse*. La manera de provar el suro per medi de l'im-

Servei d'Arxiu Municipal de Palamós

mersió dintre de l'aigua havent sigut reconeguda eficaç, era necessari fer-la pràctica, car, era inadmissible que els taps tinguessin d'estar durant llargues setmanes dins l'aiga. A més de l'inconvenient que vinc de senyalar, relativament al veritable emmatzinament que el suro estava subjecte a sofrir, l'aplicació d'aquest procediment en gran escala era, com aquell que diu, irrealitzable. a causa de l'enormitat del material que hauría degut posar-se en obra. En fí, era necessari que les taques humides, acusant el rompiment de les celdes fossin més aparentes, a fí que el dubte no fos possible sobre el veritable valor dels taps sotsmesos a l'experiencia. Vaig tenir la sort de resoldre aqueix problema, comprimint el suro, durant algunes hores, dintre d'un dipòsit molt resistent ple d'aiga baix una pressió de 4 o 5 atmòsferes. Baix aquesta pressió enèrgica, el suro poc resinós ès molt prompte disolt i, al mateix temps, una espessa capa de celdes s'ompla d'aigua, de manera que al cap de poques hores d'immersió, els taps dolents surten de la pressió hidràulica tacats, buidats i canalats, com si haguessin estat tapats durant sis mesos. El suro bo resisteix, al contrari, aquesta operació sens cap dany; surt de la pressió blanc, llis, sòlid, de la mateixa manera que hi havía entrat; la pressió de 5 atmòsferes que acava de soportar ès exactament la mateixa que la del vi dintre l'ampolla; per això, pot dir-se, que aquesta manera de verificació ès completament anàlega pels taps, a llur estada durant algunes hores dintre una ampolla de vi escumós.

J. SALLERON.

(Continuarà) *Traducció de* M. VINGUT.

Mestres y amichs

Romansayre selecte en Pirozzini,
l'Ubach ja mestre venerat ; botánich
en Montserrat, de gest aristofánich,
y home de ciencia y lletres com fou Plini.
Noble en Matheu, del sentiment escrini,
Nanot que dels arxius surt trist vessánich ;
Reventós d'estre vehement, volcánich,
quina mirada sembla que fascini.
Picó l'excels, qu'ha vist Mallorca neixer
y escribint poch lo seu renom fa creixer,
Thomás qu'als ulls porta del art l'encís...
Com en los meus vint anys jo os veig encara,
enamorats de Catalunya Mare
allá en les nostres tardes del *Suís !*

RAMÓN E. BASSEGODA.

28 de Novembre de 1911.

Servei d'Arxiu Municipal de Palamós

Societat "Salvamento de Náufragos"

(Acabament).

25 de Juny de 1895. Els mariners del *Diligente* i *Ardilla*, Francesc Vazquez i Antoni Molla salvaren el noi Domènec Fonallet qui caigué a l'aigua. Pel treball se els donà les gracies i un premi en metàlic.

24 de Janer de 1896. Auxili i salvament del bergantí-goleta «Joven Temerario», embarrancat a la llosa den Pere Grau i que fou tret amb averíes i portat dintre el moll.

El 26 de Setembre de 1897 en el saló de l'Ajuntament de Bagur tingué lloc l'entrega solemne dels premis que feu el President d'aquesta Junta a nom de la Societat a varis veïns d'aquella vila, qui, exposant-se la vida, salvaren tres joves nàufregs d'un llagut que venía de Rosas de visitar l'esqüadra anglesa i que va tombar-se negant-se cinc dels seus tripulants el dia 5 de Juliol. Fou un acte de caritat i heroisme que el Concell premià a proposta de la Local amb medalla de bronze i quinze pessetes a Joan Batlle, Miquel Cufí, Joan Caner, Lluís Balló, Salvador Gispert, Josep Colls, Francisco Marquès i Joan Batlle; amb medalla de bronze a Esteve Granés i un vot de gracies a en Vicens Ferrer.

El 26 de Novembre de 1899 la Junta feu entrega a Joan Tolosa i Prat i a Joan Tolosa i Dagas de quinze pessetes a cada ú i d'un vot de gracies a en Joan Ribera: premis amb que el Concell recompensà per la salvació d'un noi de quinze anys el dia 10 de Septembre del mateix any.

El 24 de Janer de 1904, salvament de sis tripulants del barco francès *La Paix* i set del espanyol *Corazón de Jesús* fondejats en badía i que estaven a punt de perdre-s (moltes averíes). Per aquest acte fou premiat amb medalla de bronze i 50 pessetes el patró Sebastià Collell i amb 25 pessetes foren premiats els tripulants del bot n'Angel Gallart, en Jaume Vidal, en Daniel Comí, en Pere Pascual, en Miquel Mallol, en Ramón Presas, en Joan Moll, en Salvador Flaquer, en Miquel Ferrer i en Joan Busquets.

Finalment, tots recordem l'aigat de la nit del 16 de Novembre de 1908, i el gran nombre de palamosins qui prengueren part en socórrer als conveins, com també la heroica mort del Sr. Gonzàlez Hontoria. Per aquets fets el Concell envià un expresiu vot de gracies a tots els salvadors i otorgà la més alta recompensa, medalla d'or i el premi en metàlic del Rei a la viuda del Sr. Hontoria qui conservará, sens dubte, l'honrosa distinció com un dels més preats records del seu marit.

FÉLIX RIBERA I CABRUJA.

Servei d'Arxiu Municipal de Palamós

De l'estranger.

Segons la premsa estrangera l'insuccés de la Diplomacia dels aliats en els Balcans ès degut a l'ausencia d'unitat d'acció, car quiscúm d'ells obrava separadament, uns amb energia, altres amb més feblesa; d'això els búlgars n'han deduit naturalment que llur unió se desagregava. Diuen que la política britànica semblava més especialment hipnotitzada per les tradicions bulgaròfiles de l'època d'en Gladstone i que no s'avenía a dubtar de la sinceritat dels búlgars d'avui. En canvi, la política seguida pels imperis centrals hi fou ferma, directa i ràpida en decisions.

***

Llegim en el « Berliner Tageblatt » que l'estat major alemany sab que el mitjà més rapid per a assolir el principal enemic de l'Alemanya no ès pas d'agafar Calais, emperò de pendre els Dardanels; més enllà dels Dardanels hi ha l'Egipte, que ès la ruta natural de l'Anglaterra cap a l'India. Si l'Anglaterra vol una guerra a mort, pot estar ben segura que sos desitjos seràn complaguts i la llegenda que afirma que sa marina domina l'historia del món serà destruida per les armes de les poixances centrals.

***

En Maurici Barrés en un de sos recents articles de capsalera en el « Echo de Paris » anomena *malaguanyada jornada* aquella en la qual tingué lloc en el parlament francès l'interpel·lació d'En Painlevé sobre la política de defensa nacional del govern i sobre la dimissió del ministre d'estat de França, Mr. Delcassé. La qüestió de confiança que posà netament el president En Viviani li donà 363 vots de majoría i terminà l'espectacle deplorable, que la cambra francesa ens ha donat sovint en temps de pau i del que en temps de guerra deuría evitar-ne les causes.

Pertocant la dimissió de Mr. Delcassé, el « Daily Telegraph » li rendeix un eloqüent homenatge i diu que ha viscut per a veure son país més gran que mai i que ha mostrat constantment una noblesa sens precedent, fins en els anals francesos, i el « Times » escriu que sa dimissió causarà el més pregón penar en tots els pobles aliats i, més particularment, al poble britànic.

***

Diuen que amb el títol « Què ès la guerra ? » el govern búlgar ha fet distribuir per tota la nació i n'ha enviat 20.000 exemplars a cada municipi de la

Servei d'Arxiu Municipal de Palamós

campanya, un opúscol destinat a explicar als camperols búlgars perqué la Bulgaria s'ès posada al costat de l'Alemanya i de l'Austria. Comença aixís : « La Russia fa la guerra per a posseir Constantinopla i els Dardanels, l'Anglaterra per arruinar l'Alemanya i dominar després econòmicament el món sencer ; la França per a tornar a haver l'Alsacia i la Lorena; l'Italia, la Serbia i el Montenegro únicament per a apropiar-se territoris estrangers; la Turquía, l'Austria i Hongría i l'Alemanya, en canvi, per a conservar lo que els perteneix i per a assegurar-se un desenrotllo pacífic i durader.....»

Llibres

Aures de llevant, d'en Josep Draper.—El títol del llibre que ressenyem ès tan simpàtic, que l'esperit ja admet, de bon principi, tot ço que el poeta s'abelleix a descriure. Podrà esser, a no dubtar, que els versos inspirats pel Mediterrani mos afectin intensament, per veure-hi traduides les impressions que, de tota la vida sentim. Més, per a un muntanyenc fins ha d'esser molt bella la visió de la costa catalana amb ses viles blanquíssimes, amb sos pescadors de parla rica i eufònica, amb ses puntaires exquisides. Una obra consagrada a tals belleses ha d'esser interessant. En Draper ha sabut elegir el motiu de sa primera obra, on transllú la forma literaria novíssima. Reveladora de mèrits, ès garantía d'un bon pervindre literari.

Teatres

Com que la distingida Companyía d'aficionats, socialment anomenada «Agrupació lírica» sab, per sos mèrits i condicions, fer passar una vetllada plaenta, per llarga que sigui, el Teatre Carmen s'omplí, com de costum, el dia 28 d'Octubre. Era el programa: «El contrabando», «Noche de reyes» i «El cabo primero».

Massa convençuts els aficionats-artistes dels mèrits que els avaloren, volgueren saltar d'una comedia catalana a una andaluça. Per a un còmic artista de nostre patria ès ja el cimall de perfecció l'articuleig d'un dialecte castellà que ès l'antítesi del català. La mímica aguantà l'obra, sobressortint el director en Pelai Pagés. Que l'escena ès una escola d'aplom i de serenitat ho prova en Torrent esparvillant-se a cada funció. Hi ha en «El Contrabando» algunes situacions còmiques ben encertades, però l'acció ès lenta en el principi.

Experiencia poden adquirir els simpàtics artistes amb que les represes d'obres exigeixen tants de miraments com una estrena. Els miraments tots

Servei d'Arxiu Municipal de Palamós

foren consagrats a la sarçuela «El cabo primero» i coronats amb èxit franc i veritable. Del quadre d'artistes qui es presenten com a cantadors ja no hi ha res a desitjar: la Garriga, en Suñé, en Pèrez, en Matamala, en Conchs, són ben coneguts al poble per bona veu i aptituts musicals. Com actor, en Suñé va distingir-se notablement; feu un *sargento* calcat. El chor dels *ranxeros* meresqué esser repetit. Pot ben assegurar-se que tal número no podía pas esser superat per còmics d'ofici; cal, doncs, anomenar els *ranxeros*: Conchs, Matas, Pèrez, Torrent, Bañeras, Roure. Admirable estigué en Pagès en el paper de *Parejo* i fou ben acompanyat per en Bañeras. Sempre hem d'alabar la senyoreta Xicoira per la traça amb que desempenya tots els papers. Lluïdament quedà també la senyoreta Garriga. Reberen totes les damiseles una ruixada de flors.

Presentació i caracterització, perfectes. L'enhorabona a tots, i en especial als directors en Pagés i en Pamies per la gran feina que sobre ells pesa, feina que, no essent vista, no pot esser mai justament apreciada.

Musicals

Rigoletto, en el Teatre Carmen, per la Companyía de l'eminent tenor, en Josep Palet, el dia 2 d'Octubre. — Aconteixement inesperat del qual gaudírem a tot pler. Si s'atén la crisi i els preus de l'espectacle, pot dir-se que la Companyía trobà acolliment. Que en alguna condició l'Empresa va actuar com no ho hauría fet en gran capital, ès ben cert; més això què representa al costat del goig de sentir un bon ajust de cantants al entorn de l'eminent figura d'en Palet? Llàstima gran que no'ns fos estada oferta una obra de tenor. El bariton senyor de Gheri sobre el qual requeia el pès de l'obra, va amostrar, del començ a la fí, una gran dominació del seu paper. La bona condició de veu era deslluida per la manca de fresseig. La veu fina i la dicció elegant de la senyoreta Capcir agradaren molt. Discrets estigueren tots els altres personatges. La satisfacció del públic en sentir cantar un gran tenor va escalar l'entusiasme en el passatge de lluiment del quart acte. Grans mercès a l'insigne artista qui ha volgut honorar la nostra vila.

Concert Werner, el dia 25 d'Octubre. — Més inesperat encara que el senyor Palet, arribà el violinista estranger, anomenat Werner. La presentació, llevat dels preus, fou de gran concertista: en el Teatre Carmen, sense solfes, com ja hom suposa, i amb bon acompanyant. La firmesa del primer cop d'arc ja feu veure a tothom que dominava l'instrument. Podíem esperar-ne, sens dubte, un matisat més perfecte en les obres de sentiment, com el nocturn de Chopin.

A favor de l'artista hi ha la considerable condició de que tocava amb un

Servei d'Arxiu Municipal de Palamós

violí i un arc de poc valor. Era un excel lent programa violinístic. Es de doldre que insignes concertistes avalorin musica vulgar; aixís del concert Werner haguerem de sortir-ne amb l'impressió final desagradable, car va executar, com a propina, una HABANERA qui, tot i esser avalada per la firma d'en Sarasate, no deixa d'esser d'una vulgaritat aplanadora.

CONCERT EN EL CASINO «EL PUERTO», el dia 24 d'Octubre. — Fou interessant per tocar-hi el notable violinista en Bonaventura Daró.

L'orquestra «Nova Armonía» de La Bisbal, va secundar-lo bé.

CAPELLA DE L'ESGLESIA PARROQUIAL.— Cantà en el Quinari consagrat al Sagrat Cor de Jesús, donant a conèixer l'*Ave Verum,* a 4 veus mixtes, de Mozart, i repetint l'*Adoro te devote* d'en Sancho Marraco i altres motets de distingida factura.

Sport

Foot-Ball

Poca activitat han demostrat els footballistes aquest mès, car tot se redueix a dos partits amistosos celebrats a Sant Feliu amb el primer team de aquella ciutat, fent-los-hi els palamosins 5 goals en el partit del dia 3, i 2 contra 1 en el del dia 30. Els de Sant Feliu, amb tot i esser vençuts, demostraren desvetllament i progrés en el jòc.

Skating-Ring

Continúa animadíssim al « Casino El Puerto » aquest bell sport, essent molts els aimants qui senten veritable amor pel patinatge. Entre els concorrents hi sobressurten varies gentils damiseles.—C. SÉNRAB.

Publicacions rebudes

De *Lectura Popular:* «Poesíes», de n'Ernest Moliné i Brasés ; «Els segadors de Polonia», d'en Josep Burgas ; «Poesíes», d'en Víctor Iranzo ; «En Tòn de la Muga», d'en Manel Duràn i Duràn ; «Poesíes», d'en Tomàs Forteza.

Revista de Taquigrafía.

Servei d'Arxiu Municipal de Palamós

Moviment del port durant el mès d'Octubre de 1915

	ENTRADES	TONELATGE		SORTIDES	TONELATGE
Vapors	23	13.621	Vapors	22	13.004
Barcos de vela	11	654	Barcos de vela	9	584

Operacions de la Caixa d'Estalvis

Nombre d'imposicions	Quantitats imposades	Reintegres	Quantitats pagades	Llibretes noves
58	1.983	28	1.862'50	3

Estació pluviomètrica

Aigua recollida durant el mès d'Octubre: 107'0 mm.

Registre civil

Mès d'Octubre.

Naixements: 1. Lluis Bernet i Balls. — 2. Trinitat Borràs i Mitjavila. — 3. María Teresa Farrarós i Cabruja. — 4. María Lluisa Sànchez i Bohera. — *Innomenats:* 1. Vidal i Oliver. — 2. Fortuny i Torrent.

Matrimonis: 1. Ginès Hernàndez i Ruiz amb Aurora Turró i Colomé. — 2. Lluis Viñas i Font amb Josepa Pascual i Català.

Defuncions: 1. Joana Danés i Ferrer, 69 anys. — 2. Baptista Santjuan i Guardino, 35 anys. — 3. Josep Batlle i Girbau, 25 anys. — 4. Margarida Perich i Condom, 14 mesos. — 5. Joan Castellà i Prats, 72 anys. — 5. Joaquima Casals i Puig, 30 anys. — 6. Lluis Muñoz i Forner, 12 anys. — 7. Marcela Batlle i Carreras, 16 mesos. — 8. Manela Gual i Gomez, 34 anys. — 9. Gil Gelpí i Batallé, 79 anys. — 10. Isabel Pascalet i Aimerich, 80 anys.

Establiments Tipogràfics LA GUTENBERG. — Palamós

Servei d'Arxiu Municipal de Palamós